

31 мая); «*Валентина Бельгош: “В профессии увидела отражение самой жизни”*» (ВБ. 2024. 29 нояб.). В портретном интервью акцент делается на профессионально-квалификационном потенциале Брестского региона, который включает в себя совокупность профессиональных умений и навыков трудоспособного населения Брестчины.

В центре внимания портретного интервью находится человек – житель региона. Целью портретного интервью является обсуждение не только актуальных фактов профессиональной деятельности, но и человека с его образом мыслей, системой ценностей: «*успех приходит к настойчивым*»; «*поразило новаторство BREMOR*» (ВБ. 2025. 28 февр.); «*важная часть корпоративной культуры BREMOR – забота о новичках*» (ВБ. 2024. 31 мая); «*миссия BREMOR благородна: “Создавая продукты питания, делаем жизнь лучше. Наш жизненный путь состоит из мелочей”*» (ВБ. 2024. 31 мая). Такой принцип организации материала позволяет структурировать вербальную канву текста, разделять ее на смысловые блоки, пояснять визуальный контент.

Таким образом, становится очевидным, что передовые производственные предприятия Брестчины выступают не только площадками аккумуляции научно-технического и промышленного потенциала, но и центрами высококвалифицированных кадров. Медиаобраз Брестчины в этом ключе представлен в качестве среды обитания, где проживают и успешно трудятся жители региона. Эффективное позиционирование известных личностей в структуре имиджевых коммуникаций, безусловно, обогащает конструируемый образ.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

1. Бондаренко, Е. В. Манифестирование имиджа региона средствами массовой информации : автореф. дис. ... канд. социол. наук : 22.00.06 / Бондаренко Елена Вениаминовна ; Ставропол. гос. ун-т. – Ставрополь, 2012. – 23 с.
2. Клушина, Н. И. Мультимедиаальный код языка и его роль в политической лингвистике / Н. И. Клушина // Политическая лингвистика. – 2020. – № 6. – С. 19–25.
3. Вартанова, Е. Л. К чему ведет конвергенция СМИ? / Е. Л. Вартанова // Информационное общество. – 1999. – № 5. – С. 11–14.

В. В. КІВАКА

Беларусь, Брэст, БрДУ імя А. С. Пушкіна

ПРОПУСК СЛОЎ У МАСТАЦКІМ ПЕРАКЛАДЗЕ НЯМЕЦКАМОЎНАГА ТЭКСТУ

У структуры розных моў існуюць пэўныя неадпаведнасці. Чым больш аддалена адна мова ад іншай, тым больш адрозненняў паміж імі. Улічваючы

тое, што нямецкая і беларуская мовы аднолькава належаць да індаеўрапейскай сям’і, але ўваходзяць у склад розных, значна аддаленых адна ад адной груп (нямецкая да заходнегерманскай групы германскіх моў, беларуская да ўсходняй групы славянскіх моў), то і неадпаведнасцей паміж імі будзе шмат і гэта знойдзе адлюстраванне ў перакладах тэкстаў з нямецкай мовы на беларускую і наадварот. Мастацкі пераклад – гэта той, “які мае адносіны да формы мастацкіх твораў, сістэмы эстэтычных сродкаў і прыёмаў” [1]. Даследчыкі выдзяляюць у мастацкім тэксце, у першую чаргу, яго эстэтычны змест і эстэтычнае ўздзеянне на чытача. Нормы мовы мастацкага тэксту і мастацкага перакладу размытыя, што дазваляе перакладчыку карыстацца рознымі трансфармацыямі. Пропускі (ці апушчэнні) слоў адносяцца як да граматычных трансфармацый, калі ў тэксце перакладу апускаюцца граматыкалізаваныя элементы, так і да лексіка-семантычных, калі ўвогуле не перакладаюцца пэўныя лексічныя элементы арыгінала. Мы будзем разглядаць пропускі ці апушчэнні слоў у беларускім мастацкім перакладзе навелы Ш. Цвэйга “Амок”, зробленым У. Чапегам.

Найбольш часта ў беларускім перакладзе нямецкамоўнага тэксту сустракаюцца пропускі артыкля – катэгорыі, якая адсутнічае ўвогуле ў беларускай мове, а ў нямецкай служыць граматычным паказчыкам назоўнікаў. Неазначальны артыкль служыць для абазначэння канкрэтных, але няпэўных прадметаў у нямецкім тэксце. У наступным сказе беларускі перакладчык апускае яго, напрыклад: *...und ein Kranker ist immer lächerlich für die andern...* [2, с. 83]. – *...а* (пропуск неазначальнага артыкля) *хворы заўсёды смеіны ў вачах другіх...* [3, с. 155]. Азначальны артыкль, які выкарыстоўваецца ў нямецкім тэксце для абазначэння пэўных прадметаў і з’яў, таксама можа быць прапушчаны ў беларускім перакладзе згодна з нормамі мовы, напрыклад: *ich strömte, verströmte in diesem ruhelosen Rauschen der mitternächtigen Welt* [2, с. 78] – *я нібы растварыўся ў (гэтым – пропуск) неспакойным цурчанні* (пропуск азначальнага артыкля) *начнога свету* [3, с. 151]. Адзначым, што ў беларускім перакладзе могуць адсутнічаць і ўказальныя займеннікі з нямецкамоўнага арыгінала, напрыклад *dieser* ‘гэты’, што абумоўлена кантэкстуальна, бо вядома з папярэдняга альбо наступнага сказа і згодна з нормамі беларускай мовы не патрабуе колькіразовага паўтарэння. У перакладным сказе адбываецца таксама і іншая трансфармацыя – замена дзеясловаў-сінонімаў *strömte, verströmte* (‘струменіўся, рухаўся’ і ‘рухаўся, накіроўваўся’) на аўтарскі вобразны пераклад з адным дзеясловам *нібы растварыўся*.

Да граматыкалізаваных элементаў, якія апускаюцца ў беларускім перакладзе, належаць таксама нямецкія асабовыя займеннікі, выкарыстаныя для ўтварэння форм загаднага ладу. Параўнайце: *Aber warten Sie... warten Sie...* [2, с. 114]. – *Але пачакайце... пачакайце* (пропуск

асабовага займенніка *Sie*)... [3, с. 184]. Аднак такія граматычныя трансфармацыі, як пропускі артыклей ці займеннікаў, адпавядаюць граматычным нормам беларускай мовы.

У мастацкім перакладзе для захавання лексіка-семантычнай структуры мастацкага стылю арыгінальнага нямецкамоўнага тэксту перакладчык можа апусціць нават самастойную часціну мовы – дзеяслоў, напрыклад: *Nun wollte ich mirs übersinnen, zerteilen, ordnen* [2, с. 75] – *Цяпер я хацеў падумаць, (размеркаваць – пропуск) прывесці ў парадак свае ўражанні* (дабаўленне) [3, с. 148]. Пропуск дзеяслова-сіноніма ў перакладным беларускім тэксце можна патлумачыць густам перакладчыка, які карыстаецца адначасова некалькімі трансфармацыямі ў межах аднаго сказа, пропускам і адначасовым дабаўленнем слоў.

У беларускім перакладзе мастацкага тэксту часам апускаецца назоўнік або назоўнік з прыназоўнікам, якія ўжываюцца аўтарам з мэтай падкрэсліць месца дзеяння ў нямецкамоўным арыгінале, напрыклад: *Ich hielt mein Versprechen und erzählte niemandem an Bord von der seltsamen Begegnung* [2, с. 81] – *Я стрымаў абяцанне і нікому (на борце – пропуск) не раскажаў аб дзівоснай сустрэчы* [3, с. 153].

Для большага эмацыянальнага ўздзеяння на чытача ў мастацкім тэксце часта выкарыстоўваюцца прыметнікі, пераклад якіх у беларускім тэксце не заўсёды захоўваецца, напрыклад: *...aber der Amokläufer rennt ja mit leeren Augen, er sieht nicht, wohin er rennt...* [2, с. 107] – *...але ў падганянага амокам (пустыя – пропуск) вочы нічога не бачаць, ён не заўважае, куды (ён – пропуск) бяжыць...* [3, с. 177]. У гэтым сказе назіраем адразу некалькі пропускау слоў у спалучэнні з іншымі лексіка-семантычнымі і граматычнымі трансфармацыямі.

Пропуск у мастацкім перакладзе такой самастойнай часціны мовы, як прыслоўе, прыводзіць да пэўнай недакладнасці ва ўспрыманні тэксту арыгінала, напрыклад: *Ich kann nicht sagen, wie seltsam und schaurig das war, dies stumme Nebeneinandersitzen im Dunkeln, knapp neben einem, den man nicht sah* [2, с. 79] – *(Я – пропуск) не магу выказаць, як дзіўна і жудасна было (гэта – пропуск) сядзець моўчкі ў змроку (амаль – пропуск) побач з чалавекам, якога я не бачыў* [3, с. 151]. Пропуск займеннікаў у гэтым перакладным сказе адбываецца ў адпаведнасці з нормамі беларускай мовы.

Для перадачы размовы ў мастацкім тэксце беларускі перакладчык можа прапусціць нават цэлую частку нямецкамоўнага сказа, параўнаем: *Auch ich bin froh, hier ein paar stille Worte zu haben ... Nehmen Sie eine Zigarette?* [2, с. 83]. – *Я таксама рады пагутарыць тут, у цішыні... (Вы возьміце адну – пропуск) Цыгарэту?* [3, с. 155].

Такім чынам, у мастацкім перакладзе нямецкамоўнага тэксту на беларускую мову нярэдка адбываюцца трансфарматыўныя працэсы.

Пропускі артыкляў і займеннікаў з'яўляюцца найчасцей граматычнымі трансфармацыямі, якіх вымагаюць нормы беларускай мовы і якія не нясуць пэўных недакладнасцей для ўспрыняцця беларускім чытачом. Пропускі ў беларускім мастацкім перакладзе самастойных часцін мовы, такіх як дзеясловы, назоўнікі, прыметнікі, прыслоўі, звычайна прыводзяць да іншых трансфармацый на лексіка-семантычным і сінтаксічным узроўнях. Пропускам цэлай часткі нямецкамоўнага сказа перакладчык можа скарыстацца для захавання жанравай спецыфікі твора.

СПІС ВЫКАРЫСТАНАЙ ЛІТАРАТУРЫ

1. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы : у 5 т. / АН БССР, Ін-т мовазнаўства ; пад агул. рэд. К. К. Атраховіча (К. Крапівы). – Мінск : Беларус. Савец. Энцыкл., 1977–1984. – 5 т.
2. Zweig, St. Der Amokläufer und andere Erzählungen / St. Zweig. – Frankfurt am Main : S. Fischer Verlag GmbH, 1984. – 208 S.
3. Цвэйг, Шт. Пякучая таямніца: Навелы / Шт. Цвэйг ; пер. з ням. і прадм. У. П. Чапегі. – Мінск : Маст. літ., 1994. – 496 с.

Ю. В. КНЯЗЕВА, Е. А. ЯСЮКЕВИЧ

Беларусь, Гродно, ГрГМУ

МОТИВАЦИЯ СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКОГО ВУЗА К МЕЖКУЛЬТУРНОМУ ВЗАИМОДЕЙСТВИЮ

Глобализация и растущая мобильность населения приводят к увеличению числа пациентов, представляющих различные культурные и этнические группы. В связи с этим медицинские работники, в том числе и будущие врачи, должны обладать не только профессиональными медицинскими знаниями и навыками, но и высоким уровнем межкультурной компетентности. Межкультурная компетентность включает в себя знания о культурных различиях, умение эффективно общаться с представителями других культур, а также способность проявлять эмпатию и толерантность.

Мотивация играет ключевую роль в формировании межкультурной компетентности. Мотивированные студенты более активно участвуют в межкультурном взаимодействии, проявляют больший интерес к изучению культурных различий и более эффективно осваивают навыки межкультурной коммуникации.

Благодаря развитию информационных технологий (социальных сетей, электронных ресурсов, международных онлайн-серверов и площадок) барьер между носителями различных языков частично стирается, становится возможным сотрудничество для достижения совместных целей и получение